

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378:81'243:372.881.111.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14963004>

Використання інтегрального підходу до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням для студентів ОП «Харчові технології»

Подоляк Михайло Володимирович

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов імені Якіма Яреми, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, Львів, вул. Пекарська 50, 79010,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1482-488X>

Череповська Тетяна Володимирівна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов імені Якіма Яреми, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, Львів, вул. Пекарська 50, 79010,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9963-4537>

Прийнято: 19.01.2025 | Опубліковано: 29.01.2025

Анотація. Стаття присвячена дослідженню використання інтегрального підходу до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Визначено поняття інтегрального підходу до вивчення іноземної мови; проаналізовано поняття інтегрального підходу за українськими та закордонними науковцями. Значну увагу приділено рекомендаціям стосовно практичного впровадження цього підходу в освітній процес нелінгвістичних ЗВО України. Продемонстровано, що використання інтегрального методу при вивченні іноземної мови сприяє підвищенню мотивації у студентів, а також оволодінню

нових професійних навичок та вмінь спілкування іноземною мовою на професійну тематику.

Мета статті – дати визначення поняття інтегральний підхід вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови та теоретично обґрунтувати доцільність та ефективність використання цього методу для студентів освітніх програм нелінгвістичного спрямування в українських ЗВО.

Методи. Використано метод теоретичного аналізу наукової літератури в українських фахових журналах, а також в міжнародних, для визначення поняття інтегрального підходу, дослідження його ефективності та можливого впливу на студентів.

Результати. Дано визначення поняття інтегрального підходу до вивчення іноземної мови. Визначено, що використання цього підходу підвищує мотивацію студентів та ефективність освітнього процесу. Висвітлено співвідношення навчальних матеріалів у цьому підході, а також сформульовано практичні рекомендації щодо практичного використання цього методу.

Висновки. Інтегральний підхід у навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням – це взаємозв'язане та взаємодоповнює поєднання іноземної мови та відповідного предмету з метою кращого оволодіння студентами іноземної мови та фахової лексики, вміння її застосовувати в різних професійних ситуаціях. Пропорції матеріалів при інтегральному підході повинні складати 70% (фахові навчальні матеріали) та 30% (лінгвістичні). Використання інтегрального підходу до викладання іноземної мови за професійним спрямуванням є ефективним способом отримання та вдосконалення необхідних та важливих компетентностей. Студент не лише вдосконалює іноземну мову, а й отримує необхідні фахові навички, які будуть йому корисними у майбутньому.

Ключові слова: інтегральний підхід, іноземна мова за професійним спрямуванням, освітній процес.

The use of an integrated approach to learning a foreign language for professional guidance for EP "Food Technologies"

Mykhailo Podoliak

PhD in Education, Assistant Professor, The Department of the Ukrainian and Foreign Languages n.a. Iakym Iarema Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Pekarska str. 50, 79010,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1482-488X>

Cherepovska Tetiana

PhD in Education, Assistant Professor, The Department of the Ukrainian and Foreign Languages n.a. Iakym Iarema Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Pekarska str. 50, 79010,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9963-4537>

***Abstract.** The article is devoted to studying the use of an integral approach to learning a foreign language in a professional direction. The concept of an integral approach to learning a foreign language is defined; the concept of an integral approach, according to Ukrainian and foreign scientists, is analyzed. Considerable attention is paid to recommendations regarding the practical implementation of this approach in the educational process of non-linguistic higher education institutions of Ukraine. It is demonstrated that using an integral method in learning a foreign language contributes to increasing motivation among students and mastering new professional skills and communication skills in a foreign language on professional topics.*

***The article aims to** define the concept of an integral approach to learning a professionally oriented foreign language and theoretically substantiate the feasibility*

and effectiveness of using this method for students of educational programs of a non-linguistic direction in Ukrainian higher education institutions.

Methods. *The theoretical analysis of scientific literature in Ukrainian professional journals and international journals was used to define the concept of an integral approach and study its effectiveness and possible impact on students.*

Results. *The concept of an integral approach to learning a foreign language is defined. It is determined that using this approach increases students' motivation and the educational process's effectiveness. The ratio of educational materials in this approach is highlighted, and practical recommendations for the practical use of this method are formulated.*

Conclusions. *An integral approach to teaching a foreign language in a professional direction is an interconnected and complementary combination of a foreign language and a corresponding subject to better master a foreign language and professional vocabulary by students the ability to use it in various professional situations. The proportions of materials in an integral approach should be 70% (professional educational materials) and 30% (linguistic). Using an integrated approach to teaching a foreign language for professional purposes is an effective way to obtain and improve the necessary and important competencies. The student improves the foreign language and acquires the necessary professional skills.*

Keywords: *integrated approach, foreign language for professional purposes, educational process.*

Постановка проблеми. Володіння іноземною мовою є важливим аспектом сучасного розвитку особистості та суспільства в цілому. У світі, що стає все більш глобалізованим і взаємопов'язаним, знання іноземних мов відкриває численні можливості для особистісного та професійного росту. Вивчення мови не тільки покращує когнітивні здібності, розвиваючи пам'ять, увагу та аналітичне мислення, але й сприяє глибшому розумінню інших культур і традицій. Вміння спілкуватися різними мовами допомагає налагоджувати

міжнародні контакти, долати бар'єри в комунікації та сприяє розвитку міжнародної співпраці.

Вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови є важливим етапом у підготовці кваліфікованих фахівців, здатних ефективно функціонувати в умовах глобалізованого світу. Вона є основою для успішного професійного спілкування, адже включає в себе не лише загальні мовні навички, але й фокусується на термінології та виразах, специфічних для певної галузі науки. Професійно-орієнтована іноземна мова дозволяє зрозуміти тонкощі професійних процесів на міжнародному рівні та сприяє налагодженню ефективних комунікацій у багатонаціональних командах. Володіння професійно-орієнтованої іноземної мови є необхідною умовою для участі в міжнародних проектах, здобуття досвіду роботи в зарубіжних компаніях і забезпечення кар'єрного зростання в умовах високої конкуренції на ринку праці.

Використання інтегрального методу вивчення іноземної мови набуває все більшої популярності сьогодні, оскільки цей підхід дозволяє поєднати різні аспекти мовного навчання, не лише граматику, лексику, вимову, культуру, а й аспект майбутньої професії студентів в єдину цілісну систему. Інтегральний метод орієнтований на взаємодію різних мовних компонентів, а також професійної складової. Він також передбачає активне використання мови в реальних ситуаціях, що дає можливість здобути практичні навички фахової комунікації вже на ранніх етапах навчання. Цей підхід також стимулює розвиток критичного мислення, покращує здатність до адаптації та забезпечує більш високий рівень мотивації студентів, оскільки вони бачать реальні результати свого навчання через інтеграцію мови в повсякденну професійну діяльність. Інтегральний метод відкриває нові горизонти для вивчення іноземних мов, роблячи процес навчання більш динамічним, цікавим і ефективним.

Незважаючи на актуальність та ефективність цього методу, вважаємо його недостатньо дослідженим у науковому просторі в Україні та світі. Окрім цього в

іноземній науковій літературі інтегральний підхід в меншій мірі розглядається з точки зору міждисциплінарних зв'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням інтегрального методу навчання іноземної мови займалися багато українських та іноземних вчених, зокрема: Х. Гоуті, Х. Мухамед, Н. Местрінью, Б. Кавадас, Ї. Ван, О. Макогон, В. Топчий, С. Новік, К. Некислих, О. Пономаренко, Т. Скобач, О. Скобач, А. Сипало та ін.

Пропонуємо розпочати з визначення поняття інтегрального підходу до вивчення іноземної мови. Н. Местрінью та Б. Кавадас розглядають інтегральний підхід як міждисциплінарний, головними цілями якого є побудова, впровадження та оцінка міждисциплінарної діяльності, яка поєднує науковий зміст і процеси побудови знань з різних предметів. В цьому контексті науковці наголошують на тісній співпраці викладачів обох предметів, використання підходів до навчання на основі запитів і перехід від традиційного класу до інноваційного навчального середовища. Це передбачає переосмислення просторової організації класу, його ресурсів, стратегій навчання, а також ролей викладачів та студентів [1, р. 3].

К. Некислих розглядає інтегральний підхід: «... як базисну категорію професійної підготовки майбутніх аграріїв, що представляє собою комплекс методів, організаційних форм і засобів навчання, спрямованих на підвищення ефективності математичної підготовки студентів аграрних університетів за допомогою забезпечення внутрішньо дисциплінарної, міждисциплінарної та метадисциплінарної інтеграції.» [2].

Досліджуючи викладання іноземної мови магістрам хімічних спеціальностей, О. Макогон та В. Топчий зазначають, що інтегральний підхід базується на: «на мовному (розвиток іншомовних компетенцій), загально-навчальному (розвиток загальнонавчальних навичок, особливо інтелектуальних) та науковому (використання магістерської наукової роботи) аспектах.» При цьому автори наголошують, що навчальні матеріали повинні включати вправи,

спрямовані не лише на розвиток мовних навичок, а й інтелектуальних та навичок роботи з науковою інформацією [3, с. 26].

Т. Скорбач, О. Скорбач та А. Сипало вбачають суть інтегрального підходу до навчання іноземної мови у співпраці між викладачами іноземної мови з викладачами профільних предметів, оскільки така інтеграція, за словами авторів, налагоджує взаєморозуміння між викладачами. В цьому контексті науковці радять: «При опрацюванні термінологічної, фахової та інших груп лексики слід зосереджувати увагу на правописі, вимові, стилістичних функціях аналізованих слів, що сприятиме підвищенню загальномовної культури майбутніх спеціалістів з усіх предметів. Зокрема, набуті мовні та комунікативні уміння, сприятимуть співпраці на занятті викладача й здобувача освіти як повноправних учасників навчально-виховного процесу. Таким чином, комунікативну компетентність розглядаємо як необхідну складову частини професійної компетентності.» [4, с. 240].

Ї. Ван пояснює інтегральний підхід до навчання іноземної мови через моделювання автентичного мовного середовища з метою розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності студента. Науковець наголошує на важливості інтеграції процесу навчання мови в суспільний контекст для кращої взаємодії членів суспільства між собою. При цьому навчання, теми та матеріал має бути цікавим та корисним для студентів. Варто наголосити, що помилки дослідник пропонує трактувати як навчальний досвід, який є необхідним у процесі засвоєння іноземної мови [5, р. 5-6].

Стосовно взаємозв'язку CLIL та інтегрального підходу до вивчення іноземної мови, варто зазначити, що інтегральний підхід до вивчення іноземної мови передбачає міждисциплінарний зв'язок не лише з профільними предметами, а й з культурою, суспільством та різними життєвими ситуаціями. Такий підхід до трактування інтегрального методу навчання іноземної мови можемо спостерігати у праці Ї. Ван, в якій автор досліджує питання стосовно вивчення англійської мови шляхом інтеграції її у культуру, суспільство та

повсякденне життя у Гонконгу [5]. Ми розглядаємо метод CLIL як поєднання викладання іноземної мови та фахового предмету викладачем іноземної мови або фахового предмету. Також варто зазначити, що часто можна зустріти використання терміну CBI (Content Based Instruction), що у перекладі – навчання на основі змісту. Він також передбачає навчання загальних предметів з використанням іноземної мови.

В цьому контексті О. Пономаренко зазначає, що впровадження інтегрального підходу до вивчення іноземної мови можна здійснити шляхом використання методу CLIL (Content and Language Integrated Learning): «За використання такого методу вибудовується єдина модель фахівця, де іноземна мова стає засобом пізнання і стимулом до дії. Це сприяє всебічному розвитку студентів, об'єднуючи навчальну, виховну та розвиваючу функції навчальних дисциплін. Завдяки спеціальним дисциплінам, які викладаються іноземною мовою, або фахово спрямованим іноземним текстам збагачується навчальний процес. Студенти залучаються до інтегрованої системи фахових знань та вмінь, де відбувається розвиток всеосяжних аспектів готовності до майбутньої фахової практики. Це підвищує рівень мотивації вивчати іноземну мову та забезпечує належну підготовку фахівців.» [6, р. 93]. Таким чином робимо висновок, що інтегральний метод є ширшим поняттям, тотожним методу CLIL.

Стосовно позитивного ефекту від використання інтегрального підходу, то К. Некислих зазначає, що інтегральний підхід у навчанні математичних дисциплін студентів аграрних університетів підвищує мотивацію до навчання, а також сприяє формуванню у них цілісного уявлення щодо явища навколишньої дійсності і взаємозв'язку між ними. Дослідник наголошує, що використання інтегрального підходу до вивчення математичних дисциплін покращує якість освітнього процесу, забезпечує формування професійної компетентності [2].

Таким чином інтегральний підхід розглядатимемо у вужчій перспективі та вважатимемо його за спосіб організації освітнього процесу за яким вивчення іноземної мови відбувається у тісному взаємозв'язку з вивченням профільних

предметів. Важливо зазначити, що ми рекомендуємо вивчати профільні предмети іноземною мовою, що в свою чергу, повністю розкриває суть інтегрального підходу до вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови. В цьому контексті О. Пономаренко зазначає, що: «Професійна орієнтація іншомовної діяльності передбачає використання для професійних цілей текстів, які повинні відповідати студентським предметним професійним знанням. В такому випадку іноземна мова може бути шляхом для поглиблення професійних знань, а також активації незалежних психічних процесів навчання.» [6, с. 93].

Основою інтегрального підходу до вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови має бути орієнтування не лише на вивчення термінів відповідної професії або спеціалізації, що безумовно є важливим, а й використання у навчання методу кейсів та проектів. Це вважаємо за практичний аспект в інтегральному підході до навчання іноземної мови.

Також варто зазначити дослідження Н. Местрінью та Б. Кавадас, які, вивчаючи питання інтеграції навчання математики та природничих наук, зазначають, що така інтеграція сприяє концептуальному розумінню студентами цих двох сфер, а також кращому розумінню багатьох зв'язків і застосувань, які пов'язують природничу науку та математику. Також науковці наголошують, що така інтеграція двох предметів розвиває у студентів критичне мислення та навички вирішення проблем. Дослідники стверджують, що у португальських школах існує чіткий поділ на предмети та відсутній міждисциплінарний аспект вивчення навчальних матеріалів. Тому Н. Местрінью та Б. Кавадас наголошують на потребі надати викладачам багатий і значущий досвід, залучити їх до міждисциплінарної практики викладання та розуміння таких зв'язків [1, р. 1].

Досліджуючи інтеграцію вивчення літератури через іноземну мову, Х. Гоуті та Х. Мохамед зазначають, що використання інтегрованої моделі надає більшу перевагу вивчення мови. Вона служить для підвищення лінгвістичної компетенції студента, збагачує їх словниковий запас, а також моделює стиль

мовлення; водночас літературна складова сприяє розвитку культурної моделі [7, р. 120].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Враховуючи те, що професійно-орієнтована іноземна мова є поширеним освітнім компонентом у більшості нелінгвістичних ЗВО України, яка ґрунтується на міждисциплінарному зв'язку, вважаємо за необхідне теоретично обґрунтувати та висвітлити поняття інтегрального підходу до вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови і його засадничих принципів, які власне і передбачають міждисциплінарність. Окрім цього, варто додати, що інтегральний підхід до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, на нашу думку, не є достатньо дослідженим та висвітленим науковою спільнотою в контексті міждисциплінарних зв'язків. Тому наше дослідження спрямоване на визначення поняття інтегрального підходу до вивчення предмету «Іноземна мова за професійним спрямуванням», окреслення засадничих принципів його функціонування в освітньому процесі та висвітлення основних його елементів. Оскільки наше дослідження базується на практичному впровадженні інтегрального навчання в освітній процес ОПП «Харчові технології» для студентів першого та другого освітнього рівня, ми визначили його переваги, а також вирішення труднощів, які виникають при впровадженні інтегрального підходу до вивчення іноземної мови.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета статті – дати визначення поняття інтегральний підхід вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови та теоретично обґрунтувати доцільність та ефективність використання цього методу для студентів освітніх програм «Харчові Технології» в українських ЗВО.

Завдання статті:

- Дати визначення поняття інтегрального підходу до вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням;

- Визначити співвідношення навчальних матеріалів при використанні цього підходу;
- Оприділити співвідношення навчальних матеріалів в інтегральному підході;
- Дати практичні рекомендації стосовно застосування інтегрального підходу у ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи вищезгадане пропонуємо розглянути використання інтегрального методу навчання професійно-орієнтованої іноземної мови, який передбачає поєднання в освітньому процесі двох основних складових: спеціальності та мовного компоненту. В цьому контексті Х. Гоуті та Х. Мохамед зазначають, що використання інтегрального підходу до навчання сприяє підвищенню мотивації та зацікавленості студентів у навчальному матеріалі, а також особистісному розвитку студентів [7, р. 119-120].

Важливо наголосити, що окрім переваг використання інтегрального підходу до вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови існують також і труднощі при його впровадженні. Головним чином вона, полягає у недостатній компетентності викладачів іноземної мови у профільних або фахових питаннях. Викладач професійно-орієнтованої іноземної мови повинен знати досконало не лише мову, якої він навчає студентів, а й знати основи профільних предметів, мати змогу вирішувати професійні проблеми та завдання. Тому Н. Местрінью та Б. Кавадас наголошують на важливості міждисциплінарної співпраці та взаємодії викладачів обох предметів [1].

Також одним із рішень може бути використання спеціалістів з відповідного профілю, які добре володіють іноземною мовою. З цією метою ЗВО України можуть організувати курси іноземної мови та навчання викладання іноземної мови для таких викладачів. Проте, на нашу думку, слід розпочинати з викладачів, які вже мають достатній рівень володіння іноземною мовою.

Іншим вагомим питанням, яке виникає при використанні інтегрального підходу до навчання іноземної мови є співвідношення навчальних матеріалів, а

саме лінгвістичних та фахових. На нашу думку, важливо акцентувати увагу на професійному аспекті при вивченні лексики, читанні текстів, слуханні та говорінні. Зрозуміло, що граматику залишиться лише лінгвістичною частиною, оскільки в неї неможливо інтегрувати фахову складову. Ми рекомендуємо використовувати також нормативні документи країн ЄС та Північної Америки, які написані англійською мовою для ознайомлення з фаховою термінологією та структурою побудови речень.

Також ми рекомендуємо враховувати рівень володіння іноземною мовою студентів при відборі навчальних матеріалів. Варто наголосити, що краще впроваджувати інтегральний підхід вивчення іноземної мови студентам, які вже мають достатній рівень володіння іноземною мовою. Студенти з початковим рівнем знань іноземної мови стикнуться з проблемами у навчанні, оскільки матеріали, які містять фахову складову, на нашу думку, будуть заскладними. В цьому контексті Н. Местрінйо та Б. Кавадас пропонують впроваджувати інші методи викладання навчального матеріалу студентам, які підвищують їхню мотивацію до навчання. Серед таких автори пропонують методи вирішення проблем [1]. Таким чином, на нашу думку, недоцільно на перших курсах освітніх програм надмірно використовувати фахову лексику в навчальних матеріалах, якщо студенти не володіють іноземною мовою на високому рівні.

Висновки. Інтегральний підхід у навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням – це взаємозв'язане та взаємодоповнююче поєднання іноземної мови та відповідного предмету з метою кращого оволодіння студентами іноземної мови та фахової лексики, вміння її застосовувати в різних професійних ситуаціях. Пропорції матеріалів при інтегральному підході повинні складати 70% (фахові навчальні матеріали) та 30% (лінгвістичні). Проте варто наголосити, що такий поділ є умовним та залежатиме, здебільшого, від викладача, студентів та відповідної спеціальності, на якій впроваджується такий підхід.

Важливим аспектом цього підходу є його учасники. Викладач, у інтегральному підході, відіграє важливу роль, оскільки він повинен мати

відповідні знання та навички не лише з іноземної мови, а й також з профільного предмету. Студенти, в свою чергу, також повинні мати відповідний рівень знань як з іноземної мови, так і з профільного предмету.

Використання інтегрального підходу до викладання іноземної мови за професійним спрямуванням є ефективним способом отримання та вдосконалення необхідних та важливих компетентностей. Студент не лише вдосконалює іноземну мову, а й отримує необхідні фахові навички, які будуть йому корисними у майбутньому. Окрім цього важливо поєднувати інтегральний підхід з іншими методами викладання, як наприклад: кооперативне навчання, метод кейсів та проєктів, використання інформаційних ресурсів та сучасних засобів навчання.

Список використаних джерел.

1. Mestrinho N., Cavadas B. Innovation in Teacher Education: An Integrative Approach to Teaching and Learning Science and Mathematics. Proceedings. 2018. 2. 1343. DOI:10.3390/proceedings2211343.
2. Некислих К.М. Інтегральний підхід як основа формування професійної компетентності студентів аграрних університетів у процесі вивчення математичних дисциплін. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 32(1). С. 117-120.
3. Макогон О.А., Топчий В.Л., Новік С.А. Інтегральний підхід у викладанні іноземної мови при підготовці магістрів хімічних спеціальностей. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/161791724.pdf> (Дата звернення: 12.01.2025)
4. Скорбач Т. В., Скорбач О. І., Сипало А. О. Інтегральний підхід у професійній діяльності викладача вищої школи. Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Харків, 21 березня 2023 року). Харків: ХНМУ. 2023. С. 238–240.

5. Wan Y. An Integrative Approach to Teaching English as a Second Language: The Hong Kong Case. Conference on English Language Learning for the 21st Century (Hong Kong, January 1996). Hong Kong. p. 3-4.
6. Пономаренко О.В. Інтегративний підхід, як невід'ємна складова вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Проблеми викладання іноземних мов у закладах вищої освіти: матеріали I Всеукраїнської науково практичної інтернет-конференції. Мелітополь. 20.05.2021. С. 95-100.
7. Ghouti H., Kheladi M. Towards an integrative approach to teaching literature in an EFL context. IMPACT: International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature. 2014. Vol. 2, Issue 4. P. 113-126
8. Євтушенко Н.І. Інтеграція іноземних мов за професійним спрямуванням із дисциплінами гуманітарного циклу. Педагогіка вищої та середньої школи. 2013. Вип. 38 С. 205–208
9. Каверіна О. Г. Інтегративний підхід до формування готовності студентів вищих технічних навчальних закладів до професійної комунікації: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. Місце захисту: АПН України, Інт пед. освіти і освіти дорослих. Київ. 2010. 48 с.
10. Мариновська О. Інтегральна технологія навчання: від теорії до практик. Початкова освіта. 2011. № 32 (608). С. 3–5.
11. Мартинова Р.Ю. Сутність і структура процесуальної інтеграції професійної та іншомовної мовленнєвої діяльності. Педагогічна і психологічна науки в Україні. Київ, 2012. Т. 3. Загальна середня освіта. С. 389–404.
12. Погоріла Н. І. Сутність формування професійних компетентностей майбутніх агротехніків в аграрних коледжах. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: «Педагогіка. Психологія. Філософія». 2015. Вип. 208 (2). С. 264–273.
13. Khan M., Soomro N. H. Integrative approach to teaching English: teachers' prespectives and practices. Pakistan Journal of Educational Research. 2002. 5(2). P. 270-286. DOI:<https://doi.org/10.52337/pjer.v5i2.532>

14. Yimwilai S. An Integrated Approach to Teaching Literature in an EFL Classroom. English Language Teaching. 2025. 8. 14-14. DOI:10.5539/elt.v8n2p14.
15. Zuo Cheng Z. Towards an integrated approach to teaching Business English: A Chinese experience. English for Specific Purposes. 2007. Volume 26. Issue 4. P. 399-410. <https://doi.org/10.1016/j.esp.2006.10.006>